

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Praní špinavých pen z v 21. století

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2014

VII. ročník SVO

Autor: Radka Babjaková

Konzultant: JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

Vědecký seminář : Vědecký seminář z trestního práva

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 10. 4. 2014

.....

Radka Babjaková

Anotace

Práce se zabývá problematikou praní špinavých peněz, a to zejména z hlediska trestního práva a kriminologie. První část obsahuje vymezení tohoto pojmu a jsou v ní blíže rozebrány způsoby, kterými k praní špinavých peněz dochází. Kromě známých metod se v ní objevují i metody nové, se zaměřením na využití virtuálních měn a online počítačových her. Ve druhé části práce se nachází rozbor ustanovení upravujícího trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a jeho komparace s úpravou v německém trestním zákoně. V závěru práce se nacházejí úvahy de lege lata a de lege ferenda zaměřené na otázky tzv. samopraní, možnosti zavedení tzv. rozšířeného propadnutí majetku do české právní úpravy a otázku zda stíhat i přípravu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti.

Annotation

This paper deals with the issue of money laundering in terms of both criminal and criminological perspective. The first part contains the definition of this term and discusses methods in which money laundering occurs. In addition to well known methods, it is dedicated to new methods focusing on the use of virtual currencies and online computer games. The second part includes an analysis of the provisions governing the criminal offence of legalisation of proceeds of crime and its comparison with approach of the German Criminal Code. In the conclusion, there are de lege lata discussions and de lege ferenda proposals focusing on the issues of self-laundering, the possibility of inclusion of the extended confiscation into Czech legislation and the question of whether to prosecute the preparation of the criminal offence of legalisation of proceeds of crime.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Pojem.....	6
3	Proces	8
3.1	„Tradiční“ zp soby.....	8
3.2	Nové zp soby	10
3.2.1	Bitcoin	11
3.2.2	Online počítačové hry.....	12
4	Úprava trestného tinnu praní špinavých pen z	14
4.1	Trestný tinn legalizace výnos z trestné tinnosti v eském právním ádu	14
4.1.1	Vývoj úpravy trestného tinnu legalizace výnos z trestné tinnosti v trestním zákon ...	14
4.1.2	Úprava v trestním zákoníku.....	15
4.2	N mecký trestní zákon	16
4.3	Srovnání eské a n mecké úpravy.....	17
5	Úvahy <i>de lege lata</i> a <i>de lege ferenda</i>	19
5.1	Postihovat za trestný tinn legalizace výnos z trestné tinnosti i pachatele predikativního trestného tinnu?.....	19
5.2	Jak efektivně od erpávat výnosy z trestné tinnosti?	20
5.3	Stíhat p ípravu trestného tinnu legalizace výnos z trestné tinnosti?	23
6	Záv r.....	26
	Seznam zkratek.....	27
	Seznam použitých zdroj	28

1 Úvod

Velká část kriminálních aktivit s sebou přináší neoprávněný majetkový prospěch. Užívání takto nabytého majetku však představuje nemalé riziko. Proto se začaly vyskytovat pokusy o vytvoření dojmu jeho legálního původu. V průběhu několika desetiletí se procesy, jejichž cílem je navodit zdání, že tento majetek pochází ze zákonem dovolených činností, výrazně zdokonalily. A vyvíjejí se stále dál. Tyto aktivity jsou označovány jako praní špinavých peněz.

Dle mého názoru je možné praní špinavých peněz považovat za jeden z nejaktuálnějších problémů současného trestního práva. V České republice je mu však, bohužel, (s odhlédnutím od těch kterých značně medializovaných kauz) věnována jen malá pozornost.

S postupem času se tento problém globalizoval a o jeho řešení se snaží státy na mezinárodní úrovni. Vzhledem k značné rozsáhlosti tohoto tématu se ale nebudu v novat mezinárodních právních úmluvách a ani úmluvách evropského práva. Ze stejného důvodu v této práci nebude rozebrána ani právní úprava v jiných zákonech než v trestním zákoníku, i když by si prostor bezpochyby zasloužila.

Cílem této práce je přiblížit způsoby, kterými se praní špinavých peněz uskutečňuje, a to zejména způsoby nové. Pachatelé této trestné činnosti reagují na vývoj moderních technologií a velmi inovativně využívají možností, které jim současnost nabízí. Jejich pozornosti neunikly ani virtuální hry nebo online počítačové hry. Této problematice, stejně jako i otázce pojmu praní špinavých peněz, se budu věnovat v první části práce.

Ve druhé části se zaměřím na úpravu v českém trestním právu. Kromě popisu historického vývoje trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, porovnáím stávající úpravu v trestním zákoníku s úpravou v Německu. Německý trestní zákon jsem si pro komparaci zvolila nejen z důvodu geografické blízkosti, ale hlavně proto, že v této zemi mají s trestním právním postihem těchto ilegálních aktivit výrazně delší zkušenost. V závěru této části se budu zabývat některými úvahami *de lege lata* a *de lege ferenda*, inspirovanými kromě rozdílů mezi úpravou v českém a německém právním řádu i úpravou v rámci Evropské unie a rovněž názory vybraných mezinárodních organizací na tuto problematiku.

2 Pojem

Praní špinavých peněz (money laundering) je možné definovat jako proces zastírání p rovodu ilegáln ě získaných prostředk ů a jejich uvád ění do hospodá řského ob hu. Tento pojem ůdajn ě vznikl v 20. letech minulého století v Spojených státech amerických, kdy se m ěly peníze získané ilegáln ě ěinností p řidávat k tržbám ve ejných prádelen vlastn ěných zlo ineckými skupinami a následn ě získávat zp ět ve form ě výnosu z t ěchto prádelen. V tisku se však objevil poprv ě až v roce 1973 a podle Oxfordského slovníku anglického jazyka se tak stalo v souvislosti s aférou Watergate.¹ Na mezinárodní úrovni byl boj proti praní peněz nejprve soust ěd ěn na výnosy z prodeje drog, ale postupem ěasu se rozší řil na veškeré výnosy z trestn ě ěinnosti.

V ěské právní úprav ě se setkáváme s termínem legalizace výnos ů z trestn ě ěinnosti, který však nepovažují za vhodn ě zvolený.² Ve v ětšin ě zahrani n ě literatury se setkáváme s obdobou ozna ění „money laundering“, tedy praní peněz.

Pojem legalizace výnos ů z trestn ě ěinnosti je definován v § 3 odst. 1 zákona . 253/2008 Sb., o n kterých opat ěních proti legalizaci výnos ů z trestn ě ěinnosti a financování terorismu (LegV), a to jako jednání sledující zakrytí nezákonného p rovodu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestn ě ěinnosti³, s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prosp ěch nabytý v souladu se zákonem. Uvedené jednání spo řívá nap řiklad

- v p řem ěn ě nebo p řevodu majetku s v domím, že pochází z trestn ě ěinnosti, za ů ělem jeho utajení nebo zast ění jeho p rovodu nebo za ů ělem napomáhání osob ě, která se ů ěastn ě p řáchní takové ěinnosti, aby unikla právním d śsledk ům sv ěho jednání,
- v utajení nebo zast ění skute ěné povahy, zdroje, umíst ění, pohybu majetku nebo nakládání s n ěm nebo zm ěny práv vztahujících se k majetku s v domím, že tento majetek pochází z trestn ě ěinnosti,
- v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s n ěm s v domím, že pochází z trestn ě ěinnosti a

¹ ROBINSON, J.: *Pánové z prádely špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995, s. 15.

² Podobný názor zastává také Pelc, viz PELC, V.: *Odpov ědnost právnických osob za trestn ě ěinnosti praní peněz*. In *Trestn ě odpov ědnost právnických osob v ěské republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 201.

³ Podmínkou je v domost o tom, že majetek pochází z trestn ě ěinnosti, m ěže však být i eventuální a lze ji dovodit i z širších objektivních skutkových okolností.

Viz TVRDÝ, J., BĀRTOVĀ, A.: *Zákon o n kterých opat ěních proti legalizaci výnos ů z trestn ě ěinnosti a financování terorismu a p ředpisy související*. 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 102.

- ve zločinném spolčení osob nebo v jiné formě součinnosti za účelem výše uvedených jednání.

Není rozhodující, zda k tomuto jednání nebo ke spáchání trestného činu došlo nebo má dojít zcela nebo zčásti na území České republiky nebo v cizině.⁴ Podmínkou však je, že majetek je výnosem z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem podle českého trestního zákona.⁵

⁴ §3 odst. 3 LegV

⁵ TVRDÝ, J., BÁRTOVÁ, A.: *Zákon o n kterých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a p edpisy související*. 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 102.

3 Proces

Proces praní špinavých peněz je složitým komplexem speciálně vytvářených ekonomických transferů a transformací s cílem zastít původ zisku a vytvořit novou – legální identitu těchto prostředků.⁶

3.1 „Tradiční“ způsoby

Proces, kterým se uskutečňuje praní peněz v rámci „tradičních“ způsobů, je možné rozdělit na 3 etapy:

1. **placement** (namáčení⁷)- zavedení do finančního oběhu

Zavedení nelegálně získané peněžní hotovosti do legálního finančního oběhu, a to uložením nelegálních příjmů do finančních institucí, ze kterých pak mohou být tyto prostředky převáděny bezhotovostním platebním stykem do různých zemí světa, nebo fyzický transport peněz do zahraničí, zejména do zemí s relativně volnými předpisy ve finanční správě (někdy označované jako daňové ráje⁸). Propašované peníze jsou uloženy u peněžních institucí a následně zavedeny do mezinárodního finančního systému.

Hlavním cílem je proměna hotovostního zisku na bezhotovostní, protože s hotovostními prostředky se obtížně manipuluje, vzniká větší podezření z nelegálnosti jejich získání a mnoho západních zemí preferuje bezhotovostní platby i je při určitých transakcích dokonce vyžaduje. Peníze jsou proto ukládány v malých částkách do různých bank (smurfing) důvěryhodnými osobami, tzv. bezúhonnými pomocníky, kteří obvykle pracují za provizi.

Formy smurfingu jsou různé, může jít například o ukládání velkého počtu vkladů do určité výše, která je určena právními předpisy daného státu sloužícími k boji proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nebo jsou hotovostně nakupovány platební instrumenty, například bankovní a pokladniční šeky.⁹ Peněžní prostředky jsou v tšinou rozdělené na několikrát a až

⁶ CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEJEDLÍK, S.: *Úvod do hospodářské kriminality*. 1. Vydání, Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, 2005, s. 68.

⁷ Některá česká literatura uvádí tyto pojmy, například LIŠKA P.: *Praní špinavých peněz v České republice*, 1. vydání, Praha: Radix, 1997.

⁸ Dle definice pojmu daňový ráj zavedené Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj jsou charakteristické 3 faktory – v oblasti neexistuje daňová povinnost nebo je stanovena jen nominální daň, existuje vysoká ochrana osobních finančních údajů a nedostatek transparentnosti.

⁹ BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, ročník 33, číslo 4, s. 275.

v záv ru tohoto procesu dochází k jejich slu ování. Metoda smurfingu je však ekonomicky, asov i pracovn náro ná, a proto od ní za aly n které skupiny upoušt t.¹⁰

Další metodou je tzv. sm šování tržeb, tedy maskování ilegálních p íjm za legální p íjmy z ádné obchodní innosti, které jsou jako fiktivní tržby ukládány do bank. K tomu bývají využívány podniky, pro které je charakteristická manipulace s hotovými pen zmi, například restaurace nebo herny. V p ípad , že jsou dané ekonomické subjekty zcela pod kapitálovým a personálním vlivem zlo inecké skupiny, která je p vodcem ilegálního zisku, je samotným smícháním s legálními tržbami a uložením v bance proces praní pen z ukon en. V p ípad , že tomu tak zcela není, jsou k ukon ení procesu pot ebné ještě další operace.¹¹

Využívány bývají též fiktivní osoby a firmy, pod kterými jsou nelegální zisky realizovány. V tomto p ípad jsou však legální aktivity jen p edstírány a celý zisk p edstavují prost edky z kriminálních aktivit.

2. **layering** (namydlení) – zahlazování stop nelegálních p íjm

K zahlazení stop nelegálních p íjm dochází p esunováním ilegálních zisk vložených do finan ního systému prost ednictvím finan ních transakcí mezi velkým po tem institucí, n kdy i v r zných státech. M že jít o hotovostní i bezhotovostní pen žní operace, nákup a prodej cenných papír , drahých kov a zlata, nemovitostí, starožitností nebo um leckých d l.

Úlohou této ásti je vytvo it zdání, že byl kapitál nabyt legální cestou, a p erušit možnost dohledání operací, kterými finan ní prost edky procházely, s cílem vylou it eventuální možnost dodate něho objasn ní pvodu pen z. Toho bývá dosaženo zejména nep ehledností a etností operací. Obchodní transakce mohou být provád ny legálními spole nostmi, které krom své legální innosti provád jí tyto transakce za úplatu nebo jsou zakládány spole nosti jen za tímto ú elem, jejichž legální aktivity jsou pouze fiktivní. Peníze jsou ásto p evád ny na bankovní konta v zemích, které striktn dodržují bankovní tajemství, v etn anonymních kont, nebo na konta fiktivních firem, které ve skute nosti pat í zlo ineckým organizacím.

¹⁰ LIŠKA, P.: *Praní špinavých pen z v eské republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997, s. 11.

¹¹ BUDKA, I., DVO ÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zlo inem, jeho legalizace a opat ení proti legalizaci výnos z trestné innosti: *Kriminalistika*, 2000, ro . 33, . 4, s. 276.

3. **integration** (ždímání) – legalizace nelegálních výnos

Ilegálně získaný kapitál je po ad rozsáhlých operací zastírajících jeho p vod zavád n do hospodá ství tak, aby vznikl dojem, že byl získán cestou zákonné a nezávadné obchodní innosti. V tšinou se vrací do zem svého pvodu v podob již zdan ného p íjmu. M že být investován do r zných hospodá ských investic, které produkují další, již legální zisk.

3.2 **Nové zp soby**

S vývojem informa ních technologií dochází ke vzniku nových zp sob , kterými se m že legalizace výnosu z trestné innosti uskute ovat. Jednou z nejnov jších možností, jakými lze legalizovat výnosy pocházející z nelegálních aktivit, je využití virtuálních m n. Termín virtuální m na byl v roce 2013 Ministerstvím financí Spojených stát amerických vymezen jako prost edek sm ny, který je v ur itém prost edí používán jako m na, ale nemá všechny vlastnosti skute né m ny, zejména nemá postavení zákonného platidla v žádné jurisdikci.¹²

Evropská centrální banka definuje virtuální m nu jako typ neregulovaného digitálního platidla, které je vydávané a v tšinou i kontrolované jeho vývojá i a používané a akceptované mezi leny ur ité virtuální komunity.¹³

Virtuální m ny poskytují ideální prost edek k praní špinavých pen z. Umož ují mezinárodní platby bez využití tradi ních finan ních institucí, poskytují p ímý p ístup k vzdáleným platebním mechanism m a umož ují tém okamžité provedení zahrani ních transakcí. Rovn ž poskytuje v tšina z t chto m n uživatel m zna nou anonymitu, vzhledem k tomu, že založení ú tu není spojeno s formálními postupy jako p i založení tradi ního bankovního ú tu. N kte í uživatelé si v úmyslu ztížít jejich identifikaci zakládají pro každou transakci nový ú et.¹⁴ Anonymní je též sm na za zboží i služby nebo sm na za jinou virtuální i reálnou m nu. N které virtuální m ny navíc neobsahují omezení výše vklad , z statk na ú tech nebo maximální výše transakcí, což umož uje p evád ní velkého objemu prost edk s menším rizikem.

¹²U. S. Department of the Treasury , Guidance FIN-2013-G001, Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies z 18. 3. 2013. [cit. 2014-03-27] Dostupné z http://www.fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf

¹³Dokument Evropské centrální banky: Virtuální m ny, z íjna 2012, s. 13. [cit. 2014-03-27] V anglickém zn ní dostupné z <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

¹⁴U. S. Department of Justice, Assessment 2008-R0709-003, Money Laundering in Digital Currencies, z 3. 6. 2008, s. 1-3. [cit. 2014-03-27] Dostupné z <http://www.justice.gov/archive/ndic/pubs28/28675/28675p.pdf>

Transakce s virtuálními měnami probíhají s využitím internetu, takže existuje možnost jak vystopovat IP adresu počítače jehož prostřednictvím se transakce uskutečnila. Tomu však můžeme zabránit (nebo tento postup výrazně ztížit) zakrytím prostřednictvím IP adresy, které se jedná prostřednictvím anonymního proxy serveru v síti. V případě použití předplacených mobilních telefonů s přístupem k internetu je následné dohledání člověka, který transakci uskutečnil, prakticky nemožné. Tyto záležitosti mohou být navíc následně zničené, aby se zabránilo jejich případnému forenznímu zkoumání. Další možností je využití bezdrátového přístupu k internetu bez svolení oprávněného uživatele.¹⁵

Vzhledem k tomu, že virtuální měny mohou být použity na nákup zboží, dochází k platbám za nelegální zboží k usnadnění legalizaci těchto příjmů. Nelegální zisk je již samotným prodejem vložen do anonymního systému virtuálních měn a následné dohledání jeho původu je už od uskutečnění transakce více ztíženo, než kdyby měly být zavedeny do tradičního bankovního systému.

Pro praní špinavých peněz jsou nejvhodnější digitální měny s tzv. systémem obousměrného toku, tedy ty, které je možné získat směnou za fiat měnu¹⁶ a rovněž je možné uhradit virtuální měnou virtuální i reálné zboží a služby.¹⁷ Vzhledem k možnosti provádět těžko dohledatelné transakce v rámci digitálních měn a možnosti kdykoliv směnit prostředky virtuálních měn za prostředky fiat měn nebo za zboží, je tento způsob praní peněz jednodušší a pro pachatele méně nebezpečný než tradiční způsoby. K tomuto účelu jsou používány zejména virtuální měny v online počítačových hrách, například Linden dollar ve hře Second life a kryptoměny, jakými jsou Bitcoin nebo Litecoin.

3.2.1 Bitcoin

Bitcoin je internetová open-source P2P platební síť, která vznikla v roce 2009, a zároveň pojmenování digitálních měn používané v této síti. Konečné množství bitcoinů je předem známo a uvolnění bitcoinů do oběhu je definováno ve zdrojovém kódu sítě. V síti probíhají platby za minimální nebo žádné náklady. Bitcoin umožňuje pseudonymní držení a převod měny.

¹⁵ Tamtéž s. 4.

¹⁶ Měna s nuceným oběhem neboli zákonná měna.

¹⁷ Dokument Evropské centrální banky: Virtuální měny, z října 2012, s. 13 – 14. [cit. 2014-03-27] V anglickém znění dostupné z <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

Ve Spojených státech amerických již probíhá několik trestních stíhání pro praní špinavých peněz, v nichž jsou mezi podezřelými osobami i správce internetové burzy, která umožňuje platby v bitcoinech¹⁸, nebo osoby, které prováděly směny. Převody a směny prováděné v digitálním světě totiž též podléhají zákonům proti praní špinavých peněz. Povinné osoby musí tedy rovněž dodržovat jistá pravidla, zejména ohlašovat podezřelé transakce a transakce nad určitou hodnotu.

Finanční analytický útvar uvedl, že by mohl být snahy o platby nad limity stanovené zákonem považované za významný rizikový faktor a vyzval povinné osoby, aby v souvislosti s nákupem nebo prodejem virtuálních měn byla jako velmi riziková k posouzení a rozhodnutí o dalších opatřeních posuzována každá platba v hodnotě nad 1000 eur a vždy jako podezřelá platba podle LegV oznamována transakce nad 15 000 eur.²⁰

Podle zprávy Kongresu Spojených států amerických, která se zabývala regulací Bitcoinu ve vybraných jurisdikcích, včetně země, včetně samotné Evropské unie, považuje Bitcoin za rizikový a za potenciální nástroj praní špinavých peněz a dalších ilegálních aktivit.²¹

3.2.2 Online počítačové hry

Virtuální měny používané v počítačových hrách není možné přímo směnit za reálné zboží i služby, ale slouží hlavně k nákupu a prodeji zboží a služeb v rámci daného virtuálního světa. Praní peněz probíhá v rámci dané hry, pokud jsou nakupovány prostředky v prostředí tohoto virtuálního světa nebo v jeho rámci probíhají transakce, a následně jsou prostředky ve virtuálním světě směněny za prostředky fiat měny.

¹⁸ Viz kauza Silk road, ve které je stíhán údajný vlastník této burzy, na které mohl probíhat nelegální obchody, Ross Ulbricht. [cit. 2014-03-30] Dostupné z <http://www.theguardian.com/technology/2013/nov/10/silk-road-internet-market-illegal-drugs-ross-ulbricht>

¹⁹ Viz případ Charlieho Shrema ze společnosti BitInstant.com. [cit. 2014-03-30] Dostupné z <http://www.bbc.com/news/technology-25919482>

²⁰ Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR: Metodický pokyn č. 2 o přístupu povinných osob k digitálnímu měnám, č. j.: MF-86584/2013/24, ze dne 16. září 2013. [cit. 2014-03-28] Dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/digitalni-meny-14568>

²¹ Zpráva Kongresu USA z ledna 2014, Regulation of Bitcoin in selected jurisdiction. [cit. 2014-03-28]

V anglickém znění dostupné z

[http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-](http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf)

[010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf](http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf)

asto si jedna osoba zakládá mnoho samostatných účtů s použitím falešné identity a transakce pak probíhají mezi těmito účty.²² Ideální jsou pro tento účel oboustranné směnitelné měny, ale tyto aktivity probíhají i s využitím systémů měn, které jsou oficiálně uzavřené a se kterými by tedy směna za fiat měny neměla být možná. K těmto směnám však v praxi dochází prostřednictvím internetových burz, jako například eBay. S podobným postupem se lze setkat u hry World of Warcraft.

²² SULLIVAN, K.: *Virtual money laundering and fraud* ze dne 3. 4. 2008. [cit. 2014-04-01] Dostupné z <http://www.bankinfosecurity.com/virtual-money-laundering-fraud-a-809/op-1>

pen z lze trestn stíhat v České republice i v p ípadech, kdy predikativní trestný in byl spáchán v zahrani í. Byla upravena trestní sazba u základní skutkové podstaty a rozší ena byla i škála trest , které mohou být uloženy samostatn za tento trestný in.²⁶

4.1.2 Úprava v trestním zákoníku

Zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník (TZ), obsahuje v ustanovení § 216 tém shodnou úpravu jako § 252a trestního zákona, ve zn ní ú inném od 1. 7. 2008.

Toto ustanovení, které se nachází v hlav páté, upravující trestné iny proti majetku, obsahuje taktěž dv základní skutkové podstaty, které jsou odd leny do dvou alinuí. První naplní pachatel, který zastírá p vod nebo jinak usiluje, aby bylo podstatn ztíženo nebo znemožn no zjišt ní pvodu v ci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným inem nebo jako odm na za n j, druhou spáchá ten, kdo jinému spáchání takového inu umožní. Pachatelem podle první skutkové podstaty m že být i pachatel predikativního trestného inu. Druhá skutková podstata postihuje zvláštní formu ú astenství a pachatelem m že být jen osoba rozdílná od pachatele tohoto inu podle první skutkové podstaty, ve výjime ných p ípadech také pachatel predikativního trestného inu.²⁷

V obou p ípadech se pachatel potrestá trestem odn tí svobody až na ty i léta, pen žitým trestem, zákazem innosti nebo propadnutím v ci nebo jiné majetkové hodnoty. Spáchá-li však takový in ve vztahu k v ci nebo jiné majetkové hodnot , která pochází z trestného inu, na který zákon stanoví trest mírn jší, bude potrestán tímto trestem mírn jším.

P ísn jším trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li in ve vztahu k v ci nebo jiné majetkové hodnot ve v tší hodnot , získá-li takovým inem pro sebe nebo pro jiného v tší prosp ch, a to odn tím svobody na šest m síc až p t let nebo pen žitým trestem.

Spáchá-li daný in jako len organizované skupiny, nebo ve vztahu k v ci nebo jiné majetkové hodnot pocházející ze zvláš závažného zlo inu, ve vztahu k v ci nebo jiné majetkové hodnot ve zna né hodnot , nebo získá-li takovým inem pro sebe nebo pro jiného zna ný prosp ch, nebo zneužije-li ke spáchání takového inu svého postavení v zam stnání

²⁶ D vodová zpráva k zákonu . 122/2008 Sb. [cit. 2014-03-15]

Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=5&T=248>

²⁷ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421, Komentá . 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2155 - 2156.

nebo své funkce může být odsouzen k trestu odnětí svobody na dva léta až šest let nebo propadnutí majetku.

Spáchá-li tento čin ve spojení s organizovanou skupinou p sobící ve více státech nebo spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě v hodnotě velkého rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku.

Trestní zákoník obsahuje v ustanovení § 217, na rozdíl od trestního zákona, skutkovou podstatu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Obsah přejímá z úpravy trestního činu podílnictví z nedbalosti podle § 252 odst. 2 STZ.

4.2 Německý trestní zákon

V německém trestním zákoně²⁸ (StGB) je jednání, které je možné kvalifikovat jako praní špinavých peněz, upraveno v ustanovení § 261, které vymezuje skutkovou podstatu trestného činu „praní peněz, zastírání neoprávně nabytých majetkových hodnot“. Toto ustanovení, které vstoupilo v platnost dne 22. 9. 1992, se nachází v dvacátém prvním oddíle s názvem nadřezování a podílnictví. Na rozdíl od české právní úpravy je možné spáchat tento trestný čin jen v návaznosti na vymezené predikativní trestné činy, které jsou uvedené ve větě druhé prvního odstavce tohoto ustanovení. Jedná se o všechny zločiny²⁹ a dále o taxativně vyjmenované přečiny.³⁰

Trestem odnětí svobody od tří měsíců do pěti let bude potrestán ten, kdo předmět, který pochází z výše uvedených trestných činů, ukrývá, zastírá jeho původ nebo má nebo ohrožuje zjištění původu, nalezení, propadnutí, zabránění nebo zajištění takového předmětu.³¹ Stejně bude potrestán ten, kdo takový předmět opatří sobě nebo jinému nebo uschová nebo

²⁸Úplné znění v anglickém jazyce dostupné z http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p2095 [cit. 2014-03-15]

²⁹Dle § 12 StGB jsou to protiprávní činy, za které je možné uložit trest odnětí svobody v trvání jednoho roku nebo vyšší.

³⁰Nejedná se jen o přečiny upravené v trestním zákoně, ale i přečiny upravené v jiných zákonech, například v daňovém řádu, v zákoně o omamných látkách, v zákoně o obchodování s cennými papíry, v zákoně o ochranných známkách a dalších.

³¹ § 261 odst. 1 StGB

použije pro sebe nebo t etí osobu, jestliže znal p vod p edm tu v dob , ve které jej nabyt.³²
Soud m že také na ídit konfiskaci tohoto p edm tu.³³

V zvláš závažných p ípadech m že být ud len trest odn tí svobody od šesti m síc do deseti let. O zvláš závažný p ípad se jedná zejména, jestliže byl trestný in spáchán p i výkonu výd le né innosti nebo lenem zlo inecké skupiny. V tomto p ípad zákon rovn ž p ípouští tzv. rozší ené propadnutí majetku.

V p ípad nedbalostního spáchání hrozí pachateli trest odn tí svobody až do výše dvou let nebo pen žitý trest.

N mecká právní úprava obsahuje i ustanovení o ú inné lítosti³⁴. V p ípad , že pachatel oznámí in dobrovoln u p íslušného ú adu nebo dobrovoln takové oznámení podnítí, nebude potrestán. To neplatí, jestliže byl in již zcela nebo z ásti odhalen a pachatel to v d l nebo v d t mohl.

4.3 Srovnání eské a n mecké úpravy

Vzhledem k vázanosti mezinárodními smlouvami jsou zkoumané ustanovení postihující praní špinavých pen z obdobné. V n meckém trestním zákon je tento trestný in za azen za trestný in nadržování, zatímco v eském trestním zákoníku je azen mezi trestné iny proti majetku. Oba posuzované trestní zákony obsahují trestn právní postih p i spáchání tohoto inu z nedbalosti.

Hlavní rozdíl lze spat ovat ve vázanosti na ur íté predikativní trestné iny v n mecké úprav . Tato vázanost nemá za cíl omezovat možnosti postihování praní pen z, spíše naopak. Rozši uje tyto možnosti na p e iny upravené v jiných zákonech, nejen v trestním zákon . Pot eba takové úpravy vyplývá ze skute nosti, že v n meckém právním ádu jsou n které p e iny upraveny i mimo trestní zákon. Vý et p e in je skute n rozsáhlý a byl již n kolikrát novelizován.

Dále n mecký zákon upravuje i použití institutu ú inné lítosti v souvislosti se spácháním tohoto trestného inu. Podle TZ není ú inná lítost možná, protože ustanovení § 33 TZ

³² § 261 odst. 2 StGB

³³ § 261 odst. 7 StGB

³⁴ § 261 odst. 9 StGB

neobsahuje v taxativním výtu § 216 a rovněž neexistuje ani speciální ustanovení o účinnosti v souvislosti s trestným činem legalizace výnosů z trestné činnosti.

Je otázkou, zda by zavedení podobného ustanovení do české úpravy přineslo pozitivní výsledky. Je možné, že by slib beztrestnosti motivoval pachatele, který nespáchal predikativní trestný čin, aby zabránil škodlivému následku nebo jej napravil. Domnívám se však, že by tak neučinil pachatel predikativního trestného činu, vzhledem k tomu, že by se tak vystavil riziku trestného stíhání za hlavní čin. Podle německé úpravy není stíhání tzv. samoprání možné, nejsou tedy k dispozici konkrétní výsledky, které by se daly použít v souvislosti s touto otázkou.

Navzdory velmi podobným úpravám daných skutkových podstat i sankcí v porovnávaných trestních zákonech je možné najít jisté odlišnosti. Spolková republika Německo, na rozdíl od většiny zemí Evropské unie, nestíhá v rámci trestního právního postihu praní špinavých pen z tzv. samoprání.³⁵ Český právní řád na druhé straně neumožňuje vedle trestu propadnutí majetku i tzv. rozšířené propadnutí majetku, tak jak je tomu v některých zemích Evropské unie, a rovněž trestní zákoník nestanovuje trestnost přípravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Tímto tématem se budu zabývat dále v kapitole.

³⁵ PELC, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní pen z. In *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 205.

5 Úvahy *de lege lata* a *de lege ferenda*

5.1 Postihovat za trestný čin legalizace výnos z trestnéinnosti i pachatele predikativního trestnéhočinu?

Jednou ze základních otázek, kterou je možné řešit v souvislosti s platnou úpravou v českém právním řádu, je otázka zda postihovat tzv. samoprání, tedy situaci, kdy je osoba páchající predikativní trestný čin totožná s osobou, která se dopustí trestnéhočinu legalizace výnos z trestnéinnosti. V době před zavedením skutkové podstaty legalizace výnos z trestnéinnosti bylo postihováno praní špinavých pen z jen jako podílnictví a tento stav byl považovaný za nedosta uující.³⁶

V současné době se však objevují názory, že postihování pachatele predikativního trestnéhočinu i za trestný čin legalizace výnos z trestnéinnosti je chybou a tento stav je potřeba změnit. Pachatel by měl být stíhán jen pro hlavní trestný čin s tím, že okolnosti, kterými podle platné úpravy naplnil skutkovou podstatu trestnéhočinu legalizace výnos z trestnéinnosti, by byly zohledněny v rámci stanovení výše trestu.³⁷

Hlavními argumenty proti stíhání tzv. samoprání jsou rozpor se zásadami *ne bis in idem* a *nemo tenetur se ipso accusare* (zákaz donucování k sebeobvi ování). Rozpor se zásadou *ne bis in idem* Pelc³⁸ spat uje v tom, že jednání zakrývající machinace následující po hlavním trestním činu jsou spolu s tímto činem spolupotrestány a jedná se tedy o případ konzumpce, nebo ú elem jednání spo ívajícím v tzv. samoprání je pouze zametení stop po již vykonané vlastní trestnéinnosti a zajištění výnos z ní. Dalším argumentem je skute nost, že trestnéiny legalizace výnos z trestnéinnosti a legalizace výnos z trestnéinnosti z nedbalosti bývají azeny, vedle trestných čin podílnictví, podílnictví z nedbalosti a nadřžování, pod pojem trestné sou innosti.

Dle mého názoru je postihování tzv. samoprání správné. Praní špinavých pen z je v rámci Evropské unie považováno za mimo řádn závažnou trestnou innost³⁹ a mělo by být postihováno jako samostatný trestný čin. Nutnost stíhat tzv. samoprání je zd raz ována i

³⁶Viz MUSIL, J.: Finan ní šet ení – nástroj odhalování praní pen z: *Kriminalistika*, 1999, . 4, s. 293.

³⁷PELC, V.: Odpov dnost právnických osob za trestný čin praní pen z. In *Trestní odpov dnost právnických osob v české republice: Balance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 206.

³⁸Tamtéž s. 209.

³⁹ I. 83 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Úplné zn ní dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=20555>

v hodnotící zprávě Moneyval⁴⁰ z roku 2011. Česká úprava je naopak vyžadováno, že nestanovuje povinnost stíhat tzv. samoprání výslovně.⁴¹

Otázkou, zda dochází k rozporu se zásadou *ne bis in idem* se zabýval Nejvyšší soud České republiky⁴² a poukázal na fakt, že trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti má odlišný objekt od objektu hlavního trestného činu, a tedy není vyloučený ani jednočinný souběh s hlavním trestným činem. Souhlasím s názorem tohoto soudu, že jednání naplňující skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti není málo významným produktem predikativního trestného činu a má být tedy stíháno jako samostatný trestný čin.

Domnívám se, že v případě, kdy je takové stíhání uskutečněné, nedochází ani k rozporu se zásadou zákazu sebeobviování. Obviněný není nucen činit žádné aktivní úkony ani vypovídat, všechny jeho procesní práva jsou zachovány. Dle judikatury Nejvyššího soudu České republiky ustanovení o tomto trestném činu v sobě neobsahuje povinnost doznat se ke spáchání předchozí trestné činnosti, ale jeho cílem je postihnout jednání, které navazuje na předchozí trestnou činnost, přičemž toto další jednání spoívá právě v legalizaci v cíl nebo jiného majetkového prospěchu, které byly předtím získány trestným činem, a dané ustanovení tedy v sobě obsahuje pouze zákaz takového jednání,⁴³ a tedy v rozporu se zásadou sebeobviování není. Proto zastávám názor, že současná úprava by se v tomto směru neměla měnit.

5.2 Jak efektivně od erpávat výnosy z trestné činnosti?

Dne 3. 4. 2014 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v Evropské unii⁴⁴. Cílem této směrnice je ulehčit členským státům konfiskaci výnosů z trestné činnosti z mezinárodního a organizovaného zločinu.⁴⁵ Jedním z důvodů pro její přijetí je, že podle statistik se jeví částky

⁴⁰ Moneyval je nezávislý monitorovací orgán v rámci Rady Evropy. Přijímání činnosti vychází z 40+9 speciálních doporučení FATF. Hlavním cílem je zajistit, aby členské státy měly zavedeny systémy účinného boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu a zajistit soulad s příslušnými mezinárodními standardy.

⁴¹ Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011, s. 26. [cit. 2014-03-20] Celý text zprávy dostupný z [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL(2011)01_en.pdf)

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013

⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008

⁴⁴ Česká znění dostupné z

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=CS&f=PE%20121%202013%20REV%202>

⁴⁵ Dokument Rady Evropské unie ze dne 3. 12. 2013. [cit. 2014-03-20] Dostupné z http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139872.pdf

zajištění v Evropské unii z výnosů trestné činnosti ve srovnání s odhadovanými výnosy z trestné činnosti jako nedostatečné.⁴⁶ Směrnicí oproti stávajícímu právnímu stavu především prohlubuje harmonizaci konfiskace výnosů z trestné činnosti, dále rámcově upravuje zajištění výnosů, právní záruky dotčených s tím spojené a rovněž povinnost vést a předávat příslušné statistické údaje.⁴⁷

Vedle klasických konfiskací přímo prokázaných výnosů od odsouzených pachatelů trestné činnosti upravuje více možností konfiskace v případech útoku i nemoci pachatelů a konfiskace majetku třetích stran. Dále zavádí tzv. rozšířené konfiskace.

Podle čl. 5 odst. 1 této směrnice mají členské státy přijmout nezbytná opatření umožňující úplnou nebo částečnou konfiskaci majetku ve vlastnictví osoby odsouzené za trestný čin (bližší určení, o jaké trestné činnosti se jedná, se nachází v odst. 2), který má být přímo či nepřímo věst k hospodářskému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů (jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby), má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti.

Čl. 8 odst. 8 stanoví, že v řízení podle článku 5 musí mít dotčená osoba možnost ústinně napadnout okolnosti případu, včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, na jejichž základě je dotčený majetek považován za majetek, který byl získán z trestné činnosti.

V institutu tzv. rozšířené konfiskace je možné spatřovat částečné obrácení důkazního břemene. Tato konfiskace by měla být možná v případě, kdy má soud za to, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti. To neznamená, že musí být prokázáno, že dotčený majetek pochází z trestné činnosti.⁴⁸

Podobnou úpravu již obsahuje německý trestní zákon v § 73d, kde se uvádí: „Byl-li spáchán protiprávní čin podle zákona, který odkazuje na toto ustanovení, nařídí soud propadnutí předmětu pachatele nebo účastníka také tehdy, jestliže okolnosti ospravedlní předpoklad, že tyto předměty byly získány za protiprávní činy nebo byly z takových nabyty.“⁴⁹ Také nizozemský trestní zákon v § 36e odst. 3⁵⁰ stanovuje, že na žádost státního

⁴⁶ Směrnice o zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v EU, preambule (recitál) bod 4.

⁴⁷ ŠVARC, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva za litevského předsednictví v Radě EU: *Trestní právní revue*, 2014, . 1, s. 27.

⁴⁸ Směrnice o zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti v EU, preambule (recitál) bod 21.

⁴⁹ KRUK, J.: *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo*, §73d odst. 1, dostupné na www.beck-online.cz

zastupitelství m že soud samostatným usnesením uložit osob odsouzené nebo podez elé z trestného inu, za který je možné uložit pokutu páté kategorie (to je možné i za trestný in praní pen z), povinnost uhradit státu jistou sumu pen z jako konfiskaci ilegáln získaného zisku nebo výhody, jestliže je na základ vyšet ování pravd podobné, že daná osoba získala tímto trestným inem nebo jiným trestným inem ilegální zisk nebo výhodu.

Obrácení d kazního b emene, i když jen áste né, však m že kolidovat s n kterými lidskými právy a trestn právními zásadami. Jedná se zejména o zásadu presumpce nevin, právo na spravedlivý proces a právo vlastnit majetek.

Dle mého názoru je zde nejv tší rozpor se zásadou presumpce nevin. Obrácení d kazního b emene v podstat popírá tuto zásadu a nahrazuje ji presumpcí viny. Existuje však judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která uvádí, že se v každém právním systému vyskytují skutkové i právní domn nky a Evropská úmluva o lidských právech⁵¹ tomu zjevn v zásad nebrání. V rámci trestní oblasti, však Úmluva ukládá smluvním stát m povinnost nep ekra ovat v tomto ohledu ur itou mez. Zásada presumpce nevin zakotvená v l. 6 odst. 2 Úmluvy ukládá stát m povinnost uplat ovat tyto domn nky, které se vyskytují v zákonech upravujících postihy, v p im ené mí e s ohledem na závažnost v ci a p i zachování práv na obhajobu.⁵² Tento názor zastává i Evropský soudní dv r, který s odvoláním na výše zmín né dovedil, že zásada presumpce nevin nebrání použití domn nky, jestliže je domn nka vyvratitelná a jsou zaru ena práva na obhajobu.⁵³

Otázku kolize áste ného obrácení d kazního b emene a práva vlastnit majetek ešil Ústavní soud Slovenské republiky. Ustanovení tém shodné s ustanovením l. 11 Listiny základních práv a svobod obsahovala v l. 20 Ústava Slovenské republiky. Ústavní soud Slovenské republiky ve svém nálezu⁵⁴ vyjád il nesoulad zákona o prokazování p vodu majetku⁵⁵, který zavád l áste né obrácení d kazního b emene, s Ústavou SR, krom jiného z d vodu, že zavádí možnost odn tí majetku, což tento soud považoval za nep im ený zásah do vlastnického práva. Tento rozpor vy ešil slovenský zákonodárce novelou Ústavy, kterou,

⁵⁰Anglické zn ní dostupné z <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwened.htm> [cit. 2014-03-25]

⁵¹ . 209/1992 Sb.

⁵² Viz rozsudky ESLP Salabiaku v. Francie ze dne 7. 10. 1988 a Pham Hoang v. Francie ze dne 25. 10. 1992

⁵³ Viz rozsudek ESD Spector Photo Group a Van Raemdonck ze dne 23. 12. 2009

⁵⁴ Usnesení Ústavního soudu SR, sp. zn 29/05, ze dne 3. 9. 2008,

dostupné z http://portal.concourt.sk/Zbierka/2008/6_08s.pdf

⁵⁵ Zákon . 335/2005 Z. z., o preukazovaní pôvodu majetku

krom jiného, doplnil v l. 20 odst. 1 o v tu: „Majetek nabytý v rozporu s právním řádem ochranu nepožívá.“⁵⁶ Následně byl přijat zákon o prokazování původu majetku.⁵⁷

Ustanovení § 66 TZ, které upravuje propadnutí majetku, bude nevyhnutně vzhledem k výše uvedené směrnicí Evropské unie novelizovat. Dle mého názoru je vhodné, aby byla v rámci českého právního řádu zavedena možnost propadnutí majetku obdobným způsobem jako to stanoví německý právní řád. V mnohých případech bývá velmi náročné dokázat, že daný majetek pochází z nezákonné činnosti, a proto pachatel unikne trestu. Pro vlastníka je jednodušší dokázat původ svého majetku a v případě, když by prokázal, že ho nabyl legálním způsobem, by zvrátil hrozbu jeho propadnutí. Je pravděpodobné, že by taková změna nenašla mnoho zastánců mezi odbornou veřejností. Některí se již v souvislosti vyjadřují k této problematice odmítavě.⁵⁸ Tato změna by však pomohla zefektivnit oděrování nelegálně nabytých předmětů a tím i snížit majetek, kterým disponují organizované zločinecké skupiny. Zajisté by si však vyžádala novelizaci nejen trestního zákoníku, ale i trestního řádu. A je také otázkou, jak by se k této problematice postavil Ústavní soud. Domnívám se však, že zavedení některého obrátění důkazního břemene není v rámci českého trestního práva nereálné.

5.3 Stíhat připravu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti?

Dle českého trestního zákoníku je příprava trestná pouze u zvláště závažných zločinů, u kterých to zákon výslovně stanoví.⁵⁹ Dle mezinárodních závazků, konkrétně Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (Víděnská úmluva)⁶⁰ ze dne 20. 12. 1988 a Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinů (Štrasburská úmluva)⁶¹ ze dne 8. 11. 1990, je však Česká republika vázána postihovat také spolčení⁶² za účelem spáchání trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. V rámci úpravy obsažené v trestním zákoníku je možné spolčení ke spáchání trestného činu podadit nejlépe pod přípravu trestného činu. Jak vyplývá z hodnotící

⁵⁶ Ústavní zákon č. 100/2010 Z. z., kterým se doplnila Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb., v znení neskorších predpisov. Celé znění novely dostupné z <http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/100-2010-z-z.p-33483.pdf> [cit. 2014-04-03]

⁵⁷ Zákon č. 101/2010 Z. z., o prokazování původu majetku.

⁵⁸ Viz ŠPICAR, P.: Zavínění jako neodmyslitelná součást trestného činu?: *Trestní právní revue*, 2007, č. 5, s. 21.

⁵⁹ § 20 TZ

⁶⁰ č. 462/1991 Sb.

⁶¹ č. 33/1997 Sb.

⁶² l. 3 odst. 1 písm. b) bod iv Víděnské úmluvy a l. 6 odst. 1 písm. d) Štrasburské úmluvy

zprávy Moneyval z roku 2011, současná úprava je pravděpodobně nepostihování při pápravy tohoto trestného činu považována za nedostatečnou.⁶³

Návrh trestního zákoníku z roku 2004⁶⁴ poútal s trestností při pápravy trestného činu legalizace výnosů z trestnéinnosti.⁶⁵ Podle tohoto návrhu měla být sice trestná rovněž při páprava zvlášť závažných zločinů, rozdíl byl však v určení, co tímto závažným zločinem je. Za zvlášť závažné zločiny měly být považovány trestné činy s horní hranicí sazby trestu odnětí svobody nejméně osm let a trestné činy, o kterých to zákon stanoví, tedy trestné činy vyjmenované v ustanovení § 62 tehdy platného STZ.⁶⁶ Mezi tyto trestné činy patřil i trestný čin legalizace výnosů z trestnéinnosti. Tento návrh zákona však nebyl přijat a současný TZ obsahuje rozdílnou definici zvlášť závažného zločinu a trestný čin legalizace výnosů z trestnéinnosti pod ní nelze podadit.

Dle německého trestního řádu je takové jednání, které lze označit jako spolčení ke spáchání trestného činu, stíháno jako spiknutí⁶⁷ a je trestné u všech zločinů, a tedy je možné za takové jednání stíhat i v souvislosti s trestným činem praní peněz.

Dle mého názoru by bylo vhodné zavést trestnost při pápravy pro jednání obsažené v ustanovení § 216 odst. 3 a 4 TZ. Toto jednání považuji za natolik závažné, že by skutečnost, že pachatel naplnil znaky tohoto trestného činu ve stadiu při pápravy, neměla být přehlížena. Možností, jak toho docílit je zvýšení horní hranice trestní sazby odnětí svobody na deset let a výslovné stanovení trestnosti při pápravy. Ustanovení § 252a odst. 5 STZ, které je téměř shodné s ustanovení § 216 odst. 4 TZ, horní hranici trestní sazby odnětí svobody v této výši obsahovalo a skutek naplňující skutkovou podstatu tohoto ustanovení byl považován za zvlášť závažný trestný čin.

Vládní návrh TZ⁶⁸ obsahoval ustanovení o tom, které trestné činy lze považovat za zvlášť závažné zločiny shodně s ustanovením v nepřijaté návrhu z roku 2004. Toto ustanovení bylo do podoby, ve které ho poznáme dnes, změněno až v souvislosti s

⁶³ Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011, s. 26-27.

⁶⁴ Úplný text vládního návrhu zákona i s doprovodnou zprávou dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0> [cit. 2014-04-04]

⁶⁵ § 192 odst. 5 návrhu trestního zákoníku z roku 2004

⁶⁶ Doprovodná zpráva k vládnímu návrhu trestního zákona, s. 203.

⁶⁷ § 30 StGB

⁶⁸ Vládní návrh TZ a doprovodná zpráva k němu. [cit. 2014-04-04]

Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>

pozměnovacím návrhem obsaženým v usnesení ústavního právního výboru ze dne 19. 6. 2008⁶⁹. Dle tohoto vládního návrhu bylo možné považovat kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti za zvlášť závažný zločin. Lze tedy předpokládat úmysl zákonodárce postihovat i některé kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu jako zvlášť závažný zločin.

⁶⁹ Pozměnovací a jiné návrhy k návrhu TZ. [cit. 2014-04-04] Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=3>

6 Závěr

Praní špinavých pen z je rychle se rozvíjejícím fenoménem. Pachatelé se dokáží dobře přizpůsobit m nícím se podmínkám a využít je ve svůj prospěch. Je proto důležité poznat jejich nejnovější metody, aby bylo možné odhalit páčání tohoto trestného činu nebo mu předejít. V České republice nejsou zatím způsoby využití virtuálních měn a počítačových her za účelem praní pen z dobře známy. Je však vysoce pravděpodobné, že i zde již dochází k využívání těchto metod za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti.

Na druhou stranu je potřeba říci, že současný stav úpravy v trestním zákoníku se jeví být dostatečně účinný, i když jsou mu vyčítány jisté nedostatky. Považuji za správné, že je dle českého práva možné postihovat tzv. samopraní, což je v současnosti možné ve většině zemí Evropské unie. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti byl do českého právního řádu zaveden jen relativně nedávno a neexistuje ještě dostatek zkušeností s jeho postihováním. I proto je potřeba zkoumat, jak je praní špinavých pen z postihováno v jiných zemích a případně se tím inspirovat. Je nutné brát v potaz, že v době, kdy byl zaváděn trestný čin praní pen z do našeho právního řádu, byla tuzemská úprava v podstatě nulová. Proto je možné hodnotit pokrok, ke kterému došlo v průběhu posledních let, pozitivně.

Nicméně, tak jak se vyvíjejí způsoby páčání trestné činnosti, by se měla vyvíjet i právní úprava určená k jejich potírání. Dle mého názoru je důležité zaměřit se zejména na efektivnější možnosti oděrávání prostředků získaných kriminálními aktivitami. K tomuto cíli směřují také legislativní kroky v rámci Evropské unie. Mám za to, že zavedení tzv. rozšířeného propadnutí majetku by mohlo přispět k oděrávání prostředků organizovaných zločineckých skupin a tím i částečně omezit jejich další ilegální činnost. Podobně by mohlo pomoci i zavedení trestnosti přepravy trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti.

Seznam zkratek

LegV	zákon . 253/2008 Sb., o n kterých opat eních proti legalizaci výnos z trestné innosti a financování terorismu, ve zn ní pozd jších p edpis
STZ	zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon, ve zn ní pozd jších p edpis
TZ	zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve zn ní pozd jších p edpis
StGB	trestní zákoník Spolkové republiky N mecko (Strafgesetzbuch) ve zn ní vyhlášeném dne 13. 11. 1998, ve zn ní pozd jších p edpis
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ESD	Evropský soudní dv r
Ústava SR	zákon . 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
Listina základní práv a svobod	ústavní zákon . 2/1993 Sb., ve zn ní pozd jších p edpis

Seznam použitých zdroj

Uebnice, monografie, komentáře a časopisecké články (včetně dostupných online)

- BUDKA, I., DVOŘÁK, V., ZIMMEL, V.: Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti: *Kriminalistika*, 2000, ročník 33, číslo 4, s. 273 – 283.
- CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEJEDLÍK, S.: *Úvod do hospodářské kriminality*. 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, 2005.
- LEE, D.: US makes Bitcoin exchange arrest after Silk Road closure ze dne 28. 1. 2014. *BBC News*. [cit. 2014-03-30]
Dostupné z <http://www.bbc.com/news/technology-25919482>
- LIŠKA P.: *Praní špinavých peněz v České republice*. 1. vydání, Praha: Radix, 1997.
- NOVOTNÝ, O., VOKOUN, R., ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.
- MUSIL, J.: Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz: *Kriminalistika*, 1999, číslo 4, s. 282 – 294.
- OLSON, P.: The man behind the Silk Road – the internet's biggest market for illegal drugs ze dne 10. 11. 2013. *The Observer*. [cit. 2014-03-30]
Dostupné z <http://www.theguardian.com/technology/2013/nov/10/silk-road-internet-market-illegal-drugs-ross-ulbricht>
- PELČ, V.: Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz. In *Trestní odpovědnost právnických osob v České republice: Bilance a perspektivy*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2013. s. 201 – 219.
- ROBINSON, J.: *Pánové z prádelny špinavých peněz*. Praha: Columbus, 1995.
- SULLIVAN, K.: Virtual money laundering and fraud ze dne 3. 4. 2008. [cit. 2014-04-01]
Dostupné z <http://www.bankinfosecurity.com/virtual-money-laundering-fraud-a-809/op-1>
- ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S.: *Trestní zákon Komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.
- ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.
- ŠPICAR, P.: Zavinění jako neodmyslitelná součást trestného činu?: *Trestní právní revue*, 2007, číslo 5, s. 121.
- ŠVARC, M.: Klíčové výstupy pro rozvoj evropského trestního práva za litevského předsednictví v Radě EU: *Trestní právní revue*, 2014, číslo 1, s. 27.
- TVRDÝ, J., BÁRTOVÁ, A.: *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a přílohy související*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009.

Právní předpisy a mezinárodní smlouvy

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Návrh zákona trestní zákoník, včetně doprovodné zprávy [cit. 2014-04-04]
Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CTI=0>
- Pozměňovací a jiné návrhy k návrhu zákona trestní zákoník [cit. 2014-04-04]
Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CTI=3>
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon . 134/2002 Sb., zákon, kterým se m ní zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon, ve zn ní pozd jších p edpis
Zákon . 122/2008 Sb., zákon, kterým se m ní zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon, ve zn ní pozd jších p edpis , a zákon . 337/1992 Sb., o správ daní a poplatk , ve zn ní pozd jších p edpis , a d vodová zpráva k n mu. [cit. 2014-03-15]
Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?O=5&T=248>
Návrh trestního zákoníku z roku 2004 a d vodová zpráva k n mu. [cit. 2014-04-04]
Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=744&CT1=0>
Trestní zákoník Spolkové republiky N mecko (Strafgesetzbuch) ve zn ní vyhlášeném dne 13. 11. 1998, ve zn ní pozd jších p edpis
Nizozemský trestní zákon (Wetboek van strafrecht) ze dne 3. 3. 1881, ve zn ní pozd jších p edpis
Zákon . 335/2005 Z. z., o preukazování pôvodu majetku
Zákon . 101/2010 Z. z., o preukazování pôvodu majetku
Ústavný zákon . 100/2010 Z. z., ktorým sa dop a Ústava Slovenskej republiky . 460/1992 Zb., v znení neskorších predpisov
Zákon . 460/1992 Z. z., Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov . 462/1991 Sb., Úmluva Organizace spojených národ proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 19. 12. 1998 (Víde ská úmluva)
. 33/1997 Sb., Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnos z trestné innosti ze dne 8. 11. 1990 (Štrasburská úmluva)
. 209/1992 Sb., Úmluva o ochran lidských práv a základních svobod
C 115/47 Ú . v st., Smlouva o fungování Evropské unie
Sm rnice Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU o zajiš ování a konfiskaci výnos z trestné innosti v Evropské unii ze dne 3. 4. 2014

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu R ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013
Usnesení Nejvyššího soudu R ze dne 8. 7. 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008
Rozsudek ESLP Salabiaku v. Francie ze dne 7. 10. 1988
Rozsudek ESLP Pham Hoang v. Francie ze dne 25. 10. 1992
Rozsudek ESD Spector Photo Group a Van Raemdonck ze dne 23. 12. 2009
Usnesení Ústavního soudu SR, sp. zn 29/05, ze dne 3. 9. 2008

Ostatní

Dokument Rady Evropské unie ze dne 3. 12. 2013. [cit. 2014-03-20]
Dostupné z
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139872.pdf
Moneyval - Report on fourth assessment visit, 2011 Celý text zprávy dostupný na
[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL\(2011\)01_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Evaluations/round4/CZE4_MER_MONEYVAL(2011)01_en.pdf)
U. S. Department of the Treasury , Guidance FIN-2013-G001, Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies z 18. 3. 2013. [cit. 2014-03-27]
Dostupné z
http://www.fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf
Dokument Evropské centrální banky: Virtuální m ny, z íjna 2012. [cit. 2014-03-27]
V anglickém zn ní dostupné z

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

U. S. Department of Justice, Assessment 2008-R0709-003, Money Laundering in Digital Currencies, z 3. 6. 2008. [cit. 2014-03-27]

Dostupné z

<http://www.justice.gov/archive/ndic/pubs28/28675/28675p.pdf>

Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR: Metodický pokyn č. 2 o přístupu povinných osob k digitálním měnám, č. j.: MF-86584/2013/24, ze dne 16. září 2013. [cit. 2014-03-28]

Dostupné z

<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/regulace/boj-proti-prani-penez-a-financovani-tero/novinky-fau/2013/digitalni-meny-14568>

Zpráva Kongresu Spojených států amerických z ledna 2014, Regulation of Bitcoin in selected jurisdiction. [cit. 2014-03-28]

Dostupné z

<http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014->

[010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf](http://cdn1.sbnation.com/assets/3952017/2014-010233_Law_Library_of_Congress_Bitcoin_jurisdictional_survey.pdf)